

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการบริหารงานวิชาการ รวมทั้งแนวทางแก้ไขของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้เสนอวิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคตลอดจนแนวทางแก้ไขของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 178 คน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 229 คน และครูผู้ปฏิบัติการสอนที่ทำหน้าที่ครูวิชาการของโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำนวน 2,156 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร

1. สํารวจโรงเรียนจากเอกสารสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2530 ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี แล้วแบ่งโรงเรียนประถมศึกษาออกเป็น 3 ขนาด โดยถือตามเกณฑ์การประกวดโรงเรียนประจำปี 2529 ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี คือ ขนาดใหญ่ 10 โรงเรียน ขนาดกลาง 28 โรงเรียน และขนาดเล็ก 140 โรงเรียน

2. เลือกกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงเรียนจากทุกอำเภอ โดยสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ในอัตราร้อยละ 15 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการสุ่มตัวอย่างจากจำนวนโรงเรียนในแต่ละอำเภอตามขนาดของโรงเรียน

อำเภอ	ขนาดโรงเรียน			รวม	กลุ่มตัวอย่างแต่ละขนาด			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก		ใหญ่	กลาง	เล็ก	
เมืองปทุมธานี	5	11	11	27	1	2	2	5
คลองหลวง	2	4	28	34	-	1	4	5
ลำลูกกา	-	2	30	32	-	-	5	5
ลาดหลุมแก้ว	-	2	21	23	-	-	3	3
สามโคก	-	-	25	25	-	-	3	3
หนองเสือ	-	1	25	26	-	-	4	4
ธัญบุรี	3	6	2	11	1	1	-	2
รวม	10	26	142	178	2	4	21	27

3. เลือกโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงเรียนในแต่ละอำเภอตามที่สุ่มจำนวนโรงเรียนไว้ในตารางที่ 1 จำนวน 27 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
เมืองปทุมธานี	ร.ร. วัดหงส์ปทุมมาวาส	ร.ร. วัดมะขาม ร.ร. วัดบางพูน	ร.ร. วัดโบสถ์ ร.ร. วัดโคก
ลำลูกกา	—	—	ร.ร. วัดอัญญาผล ร.ร. วัดกลางคลองสี่ ร.ร. วัดสุวรรณ ร.ร. วัดคลองชัน ร.ร. ประชุมราษฎร์
คลองหลวง	—	ร.ร. วัดกล้าชะอุ่ม	ร.ร. คลองหลวง ร.ร. คลองสอง ร.ร. คลอง ร.ร. วัดเพิ่มทาน
ลาดหลุมแก้ว	—	—	ร.ร. วัดลาดหลุมแก้ว ร.ร. วัดบ่อทอง ร.ร. วัดผ้าสุวรรณประดิษฐ์
สามโคก	—	—	ร.ร. วัดจันทน์กะพ้อ ร.ร. วัดบางเตยนอก ร.ร. วัดไก่อ๊ต
หนองเสือ	—	—	ร.ร. วัดธรรมราษฎร์เจริญผล ร.ร. วัดราษฎร์บำรุง ร.ร. เจริญบุญ ร.ร. ศาลาลอย
ธัญบุรี	ร.ร. วัดเขียนเขต	ร.ร. วัดนาบุญ	—

4. เลือกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นตัวแทนในการสัมภาษณ์แบบมีจุดมุ่งหมาย (Burposive Sampling) โดยกำหนดเอาจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 3 คน คือ ผู้บริหารโรงเรียน 27 คน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน 27 คน ครูปฏิบัติการสอนที่ทำหน้าที่หัวหน้างานวิชาการ 27 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 81 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ชนิด ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาหลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานด้านวิชาการ จากเอกสาร วารสาร ตำรา ผลงานวิจัย ตลอดจนประสบการณ์จากการปฏิบัติงานในหน้าที่และที่ได้พบเห็น เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ได้นำมาประมวลเป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวคิดเบื้องต้นเพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

1.1 เป็นแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ในเรื่องเพศ อายุ ตำแหน่ง ระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง และวุฒิ

1.2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการทั้ง 8 ด้าน คือ

1.2.1 การนำหลักสูตรไปใช้

1.2.2 การจัดการเรียนการสอน

1.2.3 การจัดวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

1.2.4 การส่งเสริมการสอน

1.2.5 การวัดและประเมินผล

1.2.6 การดำเนินการเกี่ยวกับห้องสมุด

1.2.7 การนิเทศการศึกษา

1.2.8 การประชุมอบรมทางวิชาการ

โดยใช้กรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ใน 3 ประการหลัก คือ

ก. ด้านการวางแผนงาน มีจำนวน 4 ข้อ

ข. ด้านการปฏิบัติตามแผน มีจำนวน 7 ข้อ

ค. ด้านการประเมินผล มีจำนวน 4 ข้อ

ในส่วนสุดท้ายเป็นข้อสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค จำนวน 3 ข้อ

1.3 เป็นแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับงาน/โครงการ ที่โรงเรียนปฏิบัติกิจกรรมของแต่ละงาน/โครงการ ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของงาน ตลอดจนแนวทางแก้ไข ตามข้อข้อยของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 8 ด้าน

2. แบบศึกษาเอกสาร เป็นแบบที่ใช้สำหรับบันทึกในเรื่องแผนงาน/โครงการทางวิชาการที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นเป็นเอกสารสำหรับการบริหารงานวิชาการว่าโรงเรียนมีแผนงานวิชาการอะไรบ้าง และแผนงาน/โครงการนั้น ๆ เข้าอยู่ในงานทั้ง 8 ด้านหรือไม่อย่างใด รวมทั้งใช้ศึกษาสมุคบันทึกรายงานการประชุมครูประจำเดือน หรือสมุคบันทึกการประชุมกลุ่มย่อยของฝ่ายวิชาการด้วย

เมื่อสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบศึกษาเอกสารเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเนื้อหาและแก้ไขภาษาให้ถูกต้อง หลังจากนั้นได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน ซึ่งเป็นอาจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2 ท่าน ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา 2 ท่าน ศึกษานิเทศก์จังหวัด 3 ท่าน และผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมีความเชี่ยวชาญและปฏิบัติงานในเรื่องของการบริหารงานวิชาการมาแล้ว ช่วยตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และแก้ไขภาษาให้เหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง รวมทั้งให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอไว้ในภาคผนวก

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำแบบสัมภาษณ์และแบบศึกษาเอกสารเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง เมื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เห็นชอบแล้ว จึงได้นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยการออกไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและศึกษาเอกสารด้วยตนเอง และมอบหมายผู้ช่วยสัมภาษณ์อีก 6 คน ในระหว่างวันที่ 5 สิงหาคม 2531 ถึงวันที่ 10 กันยายน 2531 โคนดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แจ้งต่อผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เพื่อขออนุญาตออกไปสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดปทุมธานี รวมทั้งศึกษาเอกสารจากแผนงานประจำปีของโรงเรียนและสมุดบันทึกรายงาน

การประชุมครูประจำเดือน

2. ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสัมภาษณ์ด้วยตนเองและขอความร่วมมือจากศึกษานิเทศก์อำเภอ
ของอำเภอที่มีกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ช่วยเหลือในการสัมภาษณ์ด้วย โดยได้ชี้แจงให้เข้าใจก่อนจะไป
สัมภาษณ์ แล้วผู้วิจัยจึงไปปรับแบบสัมภาษณ์คืนด้วยตนเอง โดยได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทุกโรงเรียน
และทุกคนครบถ้วน จำนวน 27 โรงเรียนของทุกขนาด รวมเป็นจำนวนบุคลากร 81 คน คิดเป็น
ร้อยละ 100

3. ผู้วิจัยได้ไปขอเอกสารแผนงานโครงการประจำปี 2530 และสมุดบันทึกรายงาน
การประชุมประจำเดือนและสมุดบันทึกการประชุมฝ่ายวิชาการ ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
ได้ทั้ง 27 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้
 - 1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจง
ความถี่และหาค่าร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย
 - 1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย งานบริหารด้านวิชาการ
ทั้ง 8 ด้าน คือ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดวัสดุประกอบ
หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมการสอน ด้านการวัดและประเมินผล
ด้านการดำเนินการเกี่ยวกับห้องสมุด ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการประชุมอบรม
ทางวิชาการ โดยแยกเป็น 4 ประเด็น คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การวัดผลและ
ประเมินผล ปัญหาอุปสรรคแนวทางแก้ไข วิเคราะห์โครงการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย
 - 1.3 ข้อมูลที่เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการทั้ง 8 ด้าน ที่เกี่ยวกับ
การปฏิบัติงานที่ไม่ได้กำหนดเป็นแผนงานโครงการของโรงเรียน ตามคำให้สัมภาษณ์ของผู้บริหาร
โรงเรียน หรือผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หรือครูวิชาการ ในเรื่องของการที่ปฏิบัติ กิจกรรม
การดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคแนวทางแก้ไข วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่

เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย ส่วนที่เป็นปัญหาอุปสรรครวมทั้งแนวทางแก้ไขวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1.4 ข้อมูลที่เกี่ยวกับการศึกษาเอกสารจากแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียน ประจำปี พ.ศ. 2530 จากแผนงาน/โครงการ ทางด้านการหาค่าความถี่และวิเคราะห์เนื้อหา และหาค่าร้อยละ แล้วเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

1.5 ข้อมูลที่เกี่ยวกับการศึกษาเอกสารจากสมุดบันทึกรายงานการประชุมครู ประจำเดือน และสมุดบันทึกรายงานการประชุมครูฝ่ายวิชาการของโรงเรียน ที่โรงเรียนได้ประชุม เกี่ยวกับงานวิชาการทั้ง 8 ด้าน วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ แล้วเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$$\text{ค่าร้อยละของคำตอบ} = \frac{\text{จำนวนความถี่ของคำตอบ} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบคำถาม}}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย